

ובית הלל, מאי שנא הניגה שהיא עדיפה משום דלדעתם רק היא "ישנה לפני הדיבור", כיון דכתיב "ויוזבחו זבחים שלמים".

והרי ראייה נמי היתה לפני הדיבור, דהכתיב באותו הפסוק: "ויעלו עולות"!?

ומשנינן: משום דקסברי בית הלל: אותה עולה שהקריבו ישראל במדבר — עולת תמיד הואי, ולא עולת ראייה.

ובית שמאי סברי: אותה עולה שהקריבו ישראל במדבר — עולת ראייה הואי.

אמר אביי:

בית שמאי ורבי ישמעאל ורבי אלעזר, כולהו סבירא להו: עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראייה הואי.

ובית הלל ורבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי, כולהו סבירא להו: עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי.

ומוכיח אביי דבריו:

א. בית שמאי — הא דאמרן כאן, שהם סוברים עולת ראייה הואי.

ב. רבי ישמעאל — אף הוא סובר כן, מהא דתניא:

רבי ישמעאל אומר: כללות נאמרו בסיני!

כלומר: יש דינים שנאמרו למשה בסיני באופן כללי בלבד, מבלי לפרט את כל הדינים שבו.

כגון מה שנאמר למשה בסיני: "מזבח אדמה

תעשה לי, וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך". הרי קרבנות עולה ושלמים באופן כללי אמורים, אך אין בפרשה הזאת את פרטי הדינים, כגון צורת מתן הדמים וההפשט והניתוח של העולות, ומתן דמים והקרבת אימורים של השלמים.

ואילו הפרטות נאמרו למשה באהל מועד. ב-1

פרטי הדינים נאמרו למשה אחר זמן באהל מועד, במשכן, וכדכתיב בתחלת ספר ויקרא העוסק בתורת הקרבנות: "ויקרא אל משה, וידבר ה' אליו מאהל מועד, לאמר".

ורבי עקיבא אומר: בין הכללות ובין הפרטות נאמרו כולן למשה בסיני!

אף אותן מצוות שנכתבו באופן כללי בסיני, לא נאמרו לו כך, אלא נאמרו לו עם כל פרטי דיניהם, רק שלא נכתבו.

ונשנו, ונאמרו שוב מפי ה' למשה באהל מועד.

ונשתלשו מפי משה לישראל בערבות מואב.

כדכתיב בתחילת ספר דברים, הנקרא "משנה תורה": "בעבר הירדן בארץ מואב, הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר".

ומוכיח אביי: ואי סלקא דעתך דקסבר רבי ישמעאל: עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי, והיא אותה העולה שנצטוו ישראל להקריבה לדורות, הרי על כרחך כשהקריבו את העולה בסיני במדבר, לא עשו בה הפשט וניתוח, כיון שלדעת רבי ישמעאל עדיין לא נצטוו על הפרט של

הפשט וניתוח אלא רק על הכלל של העולה.
ודבר זה לא יתכן.

כי מי איכא מירי, האם יתכן להיות כדבר
הזה, דמעיקרא, בהקרה הראשונה בסיני,
לא בעי, לא צריכה עולת התמיד הפשט
וניתוח, ולבסוף, משהוקם המשכן, ונתגלה
למשה פרטי המצוה, בעי עולת התמיד
הפשט וניתוח!?

אלא ודאי שסבר רבי ישמעאל, עולת ראייה
היתה, ולא נצטוו עליה, אלא מעצמם
עשאוה, לפי שקרבן יחיד היא. ואין זו אותה
עולת ראייה שנצטוו אחר כך לעשותה
בהפשט וניתוח.

[אך קרבן התמיד אי אפשר לומר
שהקריבוהו מדעתם, שהרי קרבן ציבור הוא,
ואינו יכול להקרב בלי ציווי].

ג. רבי אלעזר — יש להוכיח שהוא סובר
עולת ראייה היתה, מהא דתניא:

כתיב בפרשת קרבן התמיד: "עולת תמיד
העשויה בהר סיני".

רבי אלעזר אומר: מעשיה נאמרו בסיני,
ואילו היא עצמה לא קרבה בסיני.

אלא, אותה עולה שהקריבו בסיני, עולת
ראייה היא.

רבי עקיבא אומר: קרבה עולת התמיד
בסיני, ושוב לא פסקה.

אלא, שמא תשאל: כיון ששוב לא פסקה —
מה אני מקיים מה שאמר הקב"ה בלשון
תמיהה: "הזבחים ומנחה הגשתם לי במדבר

ארבעים שנה, בית ישראל!?", ומשמע
שבאמת לא הגישו, מפני שנזופים היו על
מעשה העגל!?

תשובתך: רק בית ישראל, שנזופין היו על
מעשה העגל, אכן לא הגישו, אבל שבטו של
לוי, שלא עבדו עבודה זרה [במעשה העגל]
הן הקריבו אותה.

וממשיך אבוי להוכיח את מה שאמר שבית
הלל ורבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי, כולהו
סבירא להו: עולה שהקריבו ישראל במדבר,
עולת תמיד הואי:

א. בית הלל — הא דאמרן.

ב. רבי עקיבא — הא נמי, דאמרן כאן
בברייתא: אמר רבי עקיבא: קרבה בסיני
עולת ראייה ושוב לא פסקה.

ג. רבי יוסי הגלילי — שגם הוא סובר עולת
תמיד הואי, אתה למד — מהא דתניא:

שלש מצוות נצטוו ישראל בעלותם לרגל:
עולת ראייה, ושלמי חגיגה, ושלמי שמחה
[אם אין לו בשר שלמים של נדר ונדבה
שהתנדב כל השנה, מביא שלמים משלו
להיות לו בשר לשובע, שאין שמחת החג
אלא בבשר. רש"י].

יש מעלה בעולת ראייה שאין בשתייהן
[חגיגה ושמחה].

ויש מעלה בחגיגה שאין בשתייהן [ראייה
ושמחה].

ויש מעלה בשמחה שאין בשתייהן [ראייה

וחגיגה].

ומבאר התנא:

יש בראייה שאין בשתייהן [שלמי חגיגה ושמחה]: שהראייה עולה כולה לגבוה, מה שאין כן בשתייהן, שהרי שלמים הנאכלים לבעליהם הם.

יש בחגיגה מה שאין בשתייהן: שהחגיגה ישנה לפני הדיבור, מה שאין בשתייהן. ואותן עולות שהקריבו עם השלמים בסיני, לא עולת ראייה היתה, אלא עולת תמיד.

יש בשמחה מה שאין בשתייהן: שהשמחה נהגת באנשים ובנשים, מה שאין בשתייהן.

ומקשינן על מה שאמר אביי שמדברי רבי ישמעאל מוכח שהוא סובר כבית שמאי, שאותה עולה לא היתה עולת תמיד:

ורבי ישמעאל, מאי טעמא קא מוקמת ליה כבית שמאי? כי אי סלקא דעתך עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי, מי איכא מידי דמעיקרא לא בעי הפשט וניתוח ולבסוף בעי הפשט וניתוח, וכפי שנתבאר דיוקו של אביי לעיל.

ותיקשי, הרי זה אינו מוכרח!

הא מצינו את רבי יוסי הגלילי, דאמר: עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי [וכפי שמתבאר מתוך דבריו בברייתא שתביא עתה הגמרא], ובכל זאת מצינו שהוא סובר שעולת התמיד: מעיקרא לא בעי הפשט וניתוח, ולבסוף בעי הפשט וניתוח [כמוכח בברייתא שתביא עתה הגמרא]!

דתניא: רבי יוסי הגלילי אומר: עולה שהקריבו ישראל במדבר, אינה טעונה

הפשט וניתוח. לפי שאין הפשט וניתוח אלא רק מאוהל מועד ואילך. וטעמו, שבסיני נאמרו רק כללות ולא פרטות כמו הפשט וניתוח, ולכן לא היה על עולת סיני ציווי של הפשט וניתוח.

ומכח קושיא זו חוזרת בה הגמרא מן ההכרח שרבי ישמעאל סובר כבית שמאי:

סמי [מחוק והשמט] מכאן רבי ישמעאל, כי אכן אפשר שסובר הוא כרבי יוסי הגלילי.

בעי רב הסדא: האי קרא הנזכר לעיל "וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים", היכי כתיב [איך הוא מתפרש]?

האם "פרים" שבסוף הפסוק אינו מוסב על כל הפסוק, ושני ענינים נפרדים כלולים בו:

א. "וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות", ואותן עולות היו מן הכבשים, ולא מן הפרים שזוכרו בסופו.

ב. "ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים".

או דלמא "פרים" שבסוף הפסוק על כולו הוא מוסב, וכך היא כוונת הכתוב:

אידי ואידי — אלו ואלו, העולות והשלמים — פרים הוו?

למאי נפקא מינה, כלומר: למה לנו לידע מה הקריבו, והרי מה שהיה היה [תוספות]?

מר זוטרא אמר: נפקא מינה לפיכך טעמים [נגינות טעמי המקרא]. כי אם הפסוק מתחלק לשני ענינים, יש להטעים באתנחתא או בזקף קטון את המילה "עולות", שטעמים אלו "מפסיקים" הם. ואם הכל ענין אחד, יש

להטעימו בטעמים כגון פשטא או רביע, שהם טעמים שאינם "מפסיקים".

רב אחא בריה דרבא אמר: נפקא מינה לאומר [נודר]: **הרי עלי עולה כעולה שהקריבו ישראל במדבר.**

מאי עליו להביא?

האם פרים חוץ, ואף זה יביא פר. או כבשים חוץ, ויביא כבש.

ומסקינן: תיקו.

תנן התם במסכת פאה: אלו דברים שאין להם שיעור מן התורה:

א. הפאה שחייב אדם להשאיר לעניים בקצה שדהו, אין הגבלה לגודלה, בין למטה ובין למעלה, שהרי אמרה תורה "לא תכלה פאת שדך בקוצרך", ולא נתנה התורה שיעור לכך [אבל חכמים נתנו בה שיעור למטה, שלא יפחות מאחד מששים בשדהו].

ב. והבכורים, שחייב אדם להביא מבכורי שדהו למקדש וליתנם לכהן, אין הגבלה לשיעורם, בין למטה ובין למעלה, שהרי אמרה תורה "ולקחת מראשית כל פרי האדמה", ולא נתנה בהם התורה שיעור.

ג. והראיון, עולת ראייה, אין הגבלה לגודלה ולשוויה [ולקמן יתבאר, שבכלל דברי המשנה גם שהראייה בעזרה עצמה אין לה שיעור].

ד. וגמילות חסדים בגופו [ירושלמי].⁽¹⁾

ה. ותלמוד תורה, שהרי כתיב "והגית בו יומם ולילה" [ר"ש].⁽²⁾

אמר רבי יוחנן: כסבורין אנו לומר, לפרש מה שאמרו במשנה: הראיון אין לו שיעור מן התורה, שהראיון אין לו שיעור למעלה, ויביא בהמה גדולה ככל שירצה, אבל יש לו שיעור מן התורה למטה, שלא יפחות ממעה כסף, משום שהיה סבור כי השיעור שנאמר במשנתנו מן התורה הוא.

עד שבא רבי אושעיא ברבי [הגדול בדורו], ולימד פירש דברי המשנה:

הראיון אין לו שיעור מן התורה, לא למעלה ולא למטה.

אבל אמרו חכמים כלומר: חכמים הם שאמרו: **הראייה מעה כסף, והחגיגה שתי כסף.**

והוינן בה: **מאי,** כיצד הוא "הראיון" שאין לו שיעור?

המשנה היא, שאם הרבה בהם, קיים בהם מצוה. וכן גמילות חסדים שהיא בגופו, נראה שהיא דומה לתלמוד תורה.

ועוד כתב הטורי אבן כי יש חילוק מהותי בין מצות תלמוד תורה וגמילות חסדים, לשאר המצוות המוזכרות כאן. כי בעוד שבשאר המצוות אין שיעור לגודל המצוה עצמה, שיכול להרחיבה או לצמצמה, בתלמוד תורה

1. אבל בממונו יש לה שיעור, עד חומש, ירושלמי. הובא בתוספות ובפירוש המשניות להרמב"ם.

2. כתב הטורי אבן: אינו דומה מה ששינוי בתלמוד תורה שאין לו שיעור, לפאה ולבכורים ולראיון. כי בתלמוד תורה מחוייב הוא לתלמוד ללא שיעור, מה שאין כן בשאר המצוות, שכוונת